

<https://doi.org/10.52256/2710-3560.97.2023.97.12>

УДК 378.091.2 : 373.3(477) : 78(045)

Наталія Мар'євич,
кандидат педагогічних наук,
КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського», м. Бар
ORCID ID 0000-0003-3166-7919
natalia180267@gmail.com

ЕТАПИ МИСТЕЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧНЯМИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті висвітлено інноваційні підходи до культурологічного спрямування мистецької підготовки здобувачів вищої освіти. Розглянуто вимоги до підготовки нової генерації конкурентоспроможних, цілеспрямованих, творчих фахівців у галузі музичної педагогіки. Проаналізовано досвід педагогів-музикантів, які збагатили світову та вітчизняну музично-педагогічну думку, сприяли розробці нових концепцій та підходів масового музичного виховання, формуванню художньо-естетичних інтересів і потреб обдарованої молоді. Обґрунтовано наукові погляди педагогів сучасності щодо якісної підготовки здобувачів вищої освіти у процесі реформування системи професійної освіти та реалізації концепції Нової української школи. Досліджено необхідність цілеспрямованого використання гри в роботі з учнями, що має великий педагогічний потенціал і найбільшою мірою створює атмосферу психічного комфорту. Автором проаналізовано види ігор, класифікацію музичних ігор, що можуть бути використані в освітньому процесі. Розглянуто музично-ігрову діяльність молодших школярів як освітньо-виховний феномен, як засіб употужнення соціалізації дитини в процесі доцільного включення її в добровільну, художньо спрямовану, полікультурно оснащену колективну взаємодію. Схарактеризовано перспективні напрямки інноваційної підготовки здобувачів вищої освіти до організації музично-ігрової діяльності, котрі інтерпретуються як спеціально створені педагогічні умови, що необхідні для забезпечення ефективності фахової підготовки. Науковцем запропоновано вивчення на бакалавраті спецкурсу «Практикум з організації музично-ігрової діяльності в освітньому процесі НУШ», охарактеризовано етапи мистецької підготовки здобувачів вищої освіти, висвітлено перспективні напрямки інноваційної підготовки майбутніх учителів початкових класів з використанням авторських ігрових прийомів, мультимедійних технологій, інтернет-мережі, графічного, відеозображення, музично-ігрових проєктів, описано зміст і структуру матриці гри, запропоновано приклади тематично-інтегрованого підходу до використання музичних ігор в освітньому процесі Нової української школи.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, інноваційні підходи, реформування освіти, мистецько-педагогічна підготовка, молодші школярі, музична гра, музично-ігрова діяльність, Нова українська школа, педагогічні умови, етапи підготовки, авторські ігрові прийоми, інфографіка, музично-ігрові проєкти, матриця гри, музично-ігрове портфоліо.

Nataliya Marievych. Stages of artistic training of students of higher education for the organization of musical and game activities with students in the context of the implementation of the concept of the New Ukrainian School

The article highlights innovative approaches to the cultural direction of artistic training of students of higher education. The requirements for the training of a new generation of competitive, goal-oriented, creative specialists in the field of music pedagogy are considered. The experience of music teachers who enriched world and domestic musical and pedagogical thought, contributed to the development of new concepts and approaches of mass musical education, the formation of artistic and aesthetic interests and needs of gifted youth was analyzed. The scientific views of modern pedagogues regarding the quality training of higher education seekers in the process of reforming the system of professional education and implementing the concept of the New Ukrainian School are substantiated. The necessity of purposeful use of

the game in working with students, which has great pedagogical potential and creates an atmosphere of mental comfort to the greatest extent, has been studied. The author analyzed the types of games, the classification of musical games that can be used in the educational process. The musical and game activity of younger schoolchildren is considered as an educational phenomenon, as a means of strengthening the child's socialization in the process of expedient inclusion of it in a voluntary, artistically directed, multiculturally equipped collective interaction. The promising directions of innovative training of higher education students for the organization of musical and acting activities are characterized, which are interpreted as specially created pedagogical conditions necessary to ensure the effectiveness of professional training. The scientist proposed to study at the bachelor's degree the special course "Practicum on the organization of musical and game activities in the educational process of NUS", characterized the stages of artistic training of students of higher education, highlighted the promising directions of innovative training of future primary school teachers using author's game techniques, multimedia technologies, the Internet, graphic, video-image, music-game projects, the content and structure of the game matrix are described, examples of the thematically integrated approach to the use of music games in the educational process of the New Ukrainian School are offered.

Key words: *students of higher education, innovative approaches, educational reform, artistic and pedagogical training, younger schoolchildren, musical game, musical and game activity, New Ukrainian school, pedagogical conditions, stages of preparation, author's game techniques, infographics, music and game projects, game matrix, music and game portfolio.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Реформування системи сучасної освіти, що спирається на концепцію Нової української школи (НУШ), посилення її культурологічного спрямування потребує суттєвого вдосконалення мистецької підготовки вчителя, підвищує вимоги до його особистості, рівня культури, духовності, морально-етичних принципів. Відповідно до загальної мети освіти, що визначена у Законі України «Про освіту», висвітлюється значення початкової школи, котра має сприяти різнобічному розвитку особистості дитини, відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей, формування ключових і предметних компетентностей, необхідних життєвих і соціальних навичок, що забезпечують її готовність до продовження навчання в основній школі, життя у демократичному суспільстві [6, с. 37–38].

Зорієнтована на дитину чотирирічна початкова освіта прагне цілеспрямовано використовувати гру в освітньому процесі, оскільки вона має великий педагогічний потенціал і найбільшою мірою створює для учнів атмосферу психічного комфорту. Музично-ігрову діяльність молодших школярів у контексті нашого дослідження розуміємо як освітньо-виховний феномен, структурно і функціонально підпорядкований мотиваційно-цільовим, змістовим, процесуально-організаційним завданням особистісного розвитку дитини; як засіб употужнення соціалізації дитини в процесі доцільного включення її в добровільну, художньо спрямовану, полікультурно оснащену колективну взаємодію [2, с. 7].

Перспективні напрямки інноваційної підготовки здобувачів освіти до організації музично-ігрової діяльності інтерпретуються як спеціально створені педагогічні умови, які необхідні для забезпечення ефективності фахової підготовки у процесі роботи з учнями НУШ. Створення цих умов полягає як в організації необхідного психолого-педагогічного середовища, так і в доцільному доборі методів, організаційних форм, етапів роботи зі слухачами, націлених на їхню подальшу професійну діяльність [2, с. 8].

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. В умовах інтеграції України до європейського освітнього простору потребують оновлення та вдосконалення форми, методи і засоби навчання у вищій школі. Українські вчені (О. Агейкіна-Старченко, М. Мороз, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Тарасенко, Б. Нестерович, О. Федій, В. Черкасов, А. Щербо та ін.) у процесі концептуального пошуку моделей культурологічної підготовки здобувачів освіти неодноразово вказують на провідну роль художніх чинників розвитку креативного мислення педагога, покращення музично-естетичного та художньо-естетичного виховання здобувачів освіти.

Історичним є період розвитку музично-естетичної думки України кінця ХІХ – першої половини ХХ століть щодо підготовки педагогічних кадрів пов'язаний із відомими педагогами-композиторами В. Верховинцем, М. Леонтовичем, М. Лисенком, Я. Степовим, К. Стеценко, праці яких ґрунтуються на використанні в освітньому процесі найкращих зразків українського фольклору,

різноманітних за жанрами, формою виконання пісень (солоспіви, інсценована гра, спів з елементами танцю). В. Черкасов у своєму дослідженні виокремлює п'ять періодів у розвитку музично-педагогічної освіти молоді другої половини ХХ – початку ХХІ століття в Україні, що характеризується значними змінами в музично-освітніх процесах, стрімким розвитком політичної, соціальної та економічної сторін життя. Це вимагає підвищення рівня освіченості молоді [12, с. 7–12].

Науковець Г. Тарасенко зосереджує нашу увагу на понятті «Гейміфікація», це по суті ігрофікація, використання ігрових правил для досягнення неігрових цілей. Це впровадження ігрових технік в неігрові процеси, наприклад у навчання професії, що широко використовується в освітніх процесах сьогодення. Більшість досліджень з ігровізації показали позитивні тенденції після гейміфікації. «Серед найпоширеніших ігрових механізмів, які задовольняють пріоритетні потреби дорослих студентів, є ті, в яких винагорода пропонується за виконання завдання; стимулюється збалансована конкуренція; передбачаються різні види взаємодії; надається можливість поділитися результатами та досягненнями поза навчанням; налагоджується швидкий зворотний зв'язок» [15, с. 158].

Працюючи зі здобувачами освіти, в контексті реформування сучасної освіти науковці КЗВО БГПК ім. М. Грушевського досліджують, апробують, висвітлюють педагогічні умови та етапи підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності, звертають увагу на інноваційні підходи до організації сучасного вітчизняного освітнього простору загалом (Г. Гуд, І. Дікун, А. Лісова, Н. Мар'євич, М. Мороз, П. Савчук, О. Самборська, А. Сторожук, І. Слободянюк, Н. Федорчук, Т. Юзько тощо).

Так, П. Савчук, як керівник з багаторічним досвідом роботи в КЗВО БГПК ім. М. Грушевського, до належної підготовки вчителя початкових класів убачає наявність глибоких теоретичних знань з теорії і методики початкового навчання, підкріплених різнобічними професійними уміннями. До того ж науковець привертає увагу на виявлення диспропорції теоретичної і практичної підготовки здобувачів освіти в контексті оцінювання рівня готовності випускників педагогічних коледжів до професійної діяльності за обраною кваліфікацією. Оскільки фахові молодші бакалаври початкової освіти менш підготовлені в практичному сенсі, ніж теоретичному, необхідно використовувати різні моделі практичної підготовки студентів у процесі педагогічної практики тощо [7, с. 245–263].

У вітчизняних наукових працях впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти в Україні все більше популяризується, адже значно підвищується мотивація до навчання, зменшується розрив між теорією і практикою. Розглядаючи потребу в запровадженні дуальної форми освіти у ЗВО М. Кадемія, А. Кобися схарактеризували модель дуального професійного навчання з використанням технології змішаного навчання – «перевернутого навчання» у ЗВО. Як заступник директора з навчальної роботи КЗВО БГПК ім. М. Грушевського, О. Самборська звертається до дуальної форми здобуття вищої освіти, наголошує, що це дає можливість студентам здобувати теоретичні знання та можливість їх втілювати на практиці. Адже це не тільки поліпшує якість освіти, але дає змогу підготувати кваліфікованих фахівців для ринку праці [7, с. 245–263].

М. Мороз, як декан гуманітарного факультету, наголошує на нагальній потребі в розробці та впровадженні організаційної й навчально-методичної системи формування та діагностування особистісних і професійно важливих якостей майбутніх фахівців у педагогічному коледжі. Такий підхід до організації освітнього процесу сприятиме посиленню мотивації навчальної діяльності студентів, розвитку та вдосконаленню їхнього суб'єктивного й професійного досвіду, що дасть змогу цілеспрямовано формувати професійні компетентності, індивідуальний стиль діяльності майбутніх учителів мистецьких дисциплін [4, с. 240].

Метою статті є обґрунтування етапів мистецької підготовки здобувачів вищої освіти до організації музично-ігрової діяльності з учнями в умовах реалізації концепції Нової української школи.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У Концепції Нової української школи наголошено на суб'єктності навчання, оволодіння учнями способами навчальної діяльності, досвіді взаємодії з іншими людьми, адже: «Освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій, – ось хто поведе українську економіку вперед у ХХІ столітті» (Концепція «Нова українська школа»). Найціннішим результатом початкової освіти в особистісному вимірі є здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень/учениця, які вміють вчитися з різних

джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином/громадянкою України [5, с. 13].

У процесі дефінітивного аналізу констатуємо той факт, що енциклопедична та довідкова література з психології та педагогіки приділяє належну увагу феномену гри і в деталях опрацьовує поняття «гра», «ігрова діяльність». Потрібно підкреслити, що науковці завжди високо оцінювали педагогічне значення ігрової діяльності. Дослідники ніколи не вважали гру забавою, а схилилися до думки, що гра – це дитина праці (В. Вундт), саме в ній дитина поступово вчиться цінувати свою діяльність як джерело насолоди. Справжня гра з її емоційно-естетичним ефектом притаманна лише людям із вираженими моральними установками. Відтак людина грає лише тоді, коли вона в повному значенні слова є людиною, а людиною вона буває лише тоді, коли грає (Ф. Шіллер). Рольова ж гра допомагає дитині перетворити себе та навколишні предмети, перейти у вигаданий світ і знайти смисл існування в реальному вимірі (Д. Селлі) [13, с. 15–31].

Народні ігри як засіб виховання дітей високо оцінювали вітчизняні педагоги, зокрема, С. Русова, про народні ігри, як важливий засіб національного виховання, зазначала: «На іграх яскраво відбивається національний вплив. У грі дитина уявляє себе якнайкраще, безпосередньо, бо в грі вона живе цілком натурально тими почуттями, що їх вона в той час переживає» [10, с. 62]. Видатний митець В. Верховинець став одним із засновників упорядкування українського музично-ігрового репертуару для молодших школярів, розробив і успішно втілював ідею комплексного використання елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва в праці «Весняночка». С. Садовенко розглядає «фольклор як народну музично-поетичну творчість, вокальну (пісенну), інструментальну, вокально-інструментальну й музично-танцювальну творчість народу», обґрунтовує функції таких ігор, як: лексико-образна, психологічної розрядки, гедоністична, пізнавально-виховна, комунікативна, мотиваційно-виховна, навчально-виховна, креативна тощо [9, с. 47].

Науковці відзначають багатофункціональну природу гри, серед її провідних функцій: коригувальна, діагностична; навчально-пізнавальна; адаптаційна; збагачення емоційно-почуттєвої сфери; забезпечення основ здоров'я; мотиваційна; розвивальна, соціалізація дитини тощо. Як зазначає О. Савченко, гра для дітей молодшого шкільного віку набуває особливого значення, тому під час моделювання гри вчителі початкових класів вчать впливати на емоційну та мотиваційно-пізнавальну сферу дітей, розширювати їхні уявлення про особливості й способи художньої діяльності [8, с. 85–86].

У педагогічній літературі зафіксовано багато спроб систематизувати види ігор та визначити структурну модель ігрової діяльності. Нам імпонує своєю чіткістю класифікація Н. Кудикіної, яка розподіляє ігри на дві великі групи: *творчі та ігри за правилами*. Серед ігор, які пропонують дітям молодшого шкільного віку, особливе місце посідають *музичні ігри*. Їхня особливість обумовлена тим, що в таких іграх відбувається могутній розвиток емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів. Аналіз класифікацій ігор забезпечує можливість визначити місце музичної гри в системі методів навчання і виховання, серед них: ігри з сюжетними іграшками, з пісенними вироками, ритмічні ігри, мовні ігри, ігри-потішки, хороводні гри, ігри на твір композицій-пісень, віршів, ігри-змагання, ігри-драматизації, ігри-імпровазації, музичні діалогово-драматичні ігри, у процесі організації яких дитина одночасно є поетом, виконавцем, слухачем, композитором, музично-дидактичні ігри, які об'єднують усі види музичної діяльності: спів, слухання, рух під музику, гру на інструментах [1].

Використання музичної гри в освітньому процесі НУШ може здійснюватися в трьох напрямках: розвиток здатності учнів вступати в ігровий контакт з музикою під час різних видів музичної діяльності; використання в «драматургії» уроку-гри як методу чи засобу; використання гри як форми навчання й виховання, проведення «ігро-уроків», ігрових виховних програм. Використовуючи терміни «музична гра» і «музично-ігрова діяльність», важливо усвідомлювати взаємозв'язок між ними, співвіднесення їх як педагогічного методу і засобу для досягнення завдань музично-естетичного виховання молодших школярів. Шляхом поєднання в грі музики, танцю, пластики, пантоміми, хореографії, драматизації, відбувається музично-ігрова діяльність, яка могутньо впливає на розвиток творчих здібностей учня та загальну креативність його мислення та поведінки.

В освітньому процесі роботи КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського» відбувається підготовка здобувачів вищої освіти до організації музично-ігрової діяльності з учнями в умовах реалізації концепції НУШ. Вибіркова дисципліна спецкурсу «Практикум з організації музично-ігрової діяльності в освітньому процесі НУШ» є складовою частиною дисциплін мистецького циклу варіативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання

низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців. Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни для студентів галузі знань: 01 «Освіта»/«Педагогіка», спеціальності 013 «Початкова освіта», спеціальність 014 Середня освіта. Музичне мистецтво. Освітній рівень: «Бакалавр». Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: 1. Науково-теоретичні аспекти вивчення феномену музичної гри в контексті реалізації концепції НУШ. 2. Методика організації музично-ігрової діяльності з учнями НУШ. Метою викладання навчальної дисципліни є формування в студентів здатності до проведення уроків музичного мистецтва в НУШ, отриманні такої системи знань, вмінь, навичок, яка б допомогла випускникам педагогічних закладів здійснювати педагогічне керівництво колективною музично-ігровою діяльністю школярів як на всіх уроках так і в освітньому процесі НУШ, у процесі музично-виховної роботи. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 години / 1,5 кредити ECTS.

У процесі аналізу філософської, соціально-психологічної, психолого-педагогічної літератури в контексті наступності освітньої діяльності (від студента до педагога-фахівця) можемо виокремити педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів НУШ до організації музично-ігрової діяльності з дітьми, що відображають загальні освітні тенденції в підготовці педагогів у своїй професійній діяльності, а саме:

Реалізація гносеологічно-знанневого підходу до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів у процесі загально-педагогічної підготовки здобувачів освіти. Як зазначає Г. Тарасенко, естетична складова в діяльності вчителя початкових класів є «абсолютно необхідним компонентом його фахової готовності до навчально-виховної роботи з учнями початкових класів», оскільки «вчитель початкових класів, навчаючи дітей різних предметів і організовуючи позакласну виховну роботу, має неабиякі можливості системно виховувати в них почуття прекрасного» [11, с. 527]. Художня обізнаність вчителя НУШ має інтегративну природу і передбачає системне засвоєння знань у галузі мистецтва, художньої педагогіки і психології, освоєння музично-ігрового репертуару; опанування теорією та методикою організації музичних ігор, яка своєю чергою орієнтована на формування вмінь керівництва музично-ігровою діяльністю молодших школярів.

Забезпечення рефлексивної готовності майбутнього вчителя НУШ до організації музично-ігрової діяльності дітей у процесі становлення педагогічної майстерності. Надійним шляхом фахової підготовки вчителя до організації музично-ігрової діяльності має стати процес становлення педагогічної майстерності в контексті оволодіння ігровими технологіями. Г. Тарасенко наголошує, що «естетикограма майбутнього вчителя НУШ повинна системно націлювати на розвиток креативності методичного мислення, що передбачає досить виражені емоційні реакції на музику, наповнення їх інтелектуально емоційним змістом, вибірковість художніх переваг і смаків (улюблені автори, стилі, жанри, твори)» [11, с. 528]. Все це має сприяти розвитку сформованих умінь: здійснювати самоаналіз процесу організації музично-ігрової діяльності, вносити конструктивні зміни в процес організації музичних ігор, діагностувати ефективність використання музично-ігрових прийомів у роботі з молодшими школярами.

Розвиток методичної вправності здобувачів освіти щодо організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до освітнього процесу в НУШ. Спеціальні дослідження засвідчили, що застосування ігрових форм виховання і навчання сприяє гуманізації педагогічної взаємодії, тому майбутнім учителям необхідно вільно орієнтуватися в розмаїтті музично-ігрових форм освітньої роботи з молодшими школярами, художня освіченість здобувачів освіти має містити інтегровану природу і передбачати системне засвоєння знань в галузі мистецтва, педагогіки та психології, засвоєння музично-ігрового матеріалу, опанування теорією та методикою організації музичних ігор.

Креативний підхід здобувачів освіти до організації позашкільної роботи з учнями на музично-ігровій основі в процесі педагогічної практики має забезпечуватися системою вмінь та навичок організації творчої мистецької діяльності молодших школярів у процесі викладання всіх предметів початкової школи: уміння добирати музичні ігри відповідно до освітніх завдань; інтегрувати різні види мистецтва в процесі організації навчальної діяльності, використовуючи художньо-педагогічні технології на уроках мистецького циклу; розвивати комунікативні навички в контексті створення мистецько-виховного поля; володіти основами вокалу, музичної грамоти, використовувати пісенний репертуар, демонструвати школярам зразки креативного підходу до організації музично-ігрової діяльності в освітньому процесі НУШ.

Відповідно до теоретичних засад дослідження і визначених педагогічних умов ми створили

модель підготовки майбутнього вчителя НУШ до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, включає реалізацію наступних методично доцільних етапів підготовки здобувачів освіти: знаннєво-підготовчий, технологічно-практичний та креативно-організаторський [2, с. 9].

На знаннєво-підготовчому етапі, в умовах реалізації гносеологічно-знаннєвого підходу до досліджуваної діяльності, загальнопедагогічна підготовка здобувачів освіти має забезпечувати естетичну спрямованість педагогічної дії щодо організації музично-ігрової діяльності дітей. З цією метою варто запропонувати на семінарах, практичних, лабораторних заняттях розглянути наступні дискусійні питання на теми: «Феномен гри з погляду видатних педагогів та сучасних науковців», «Вимоги до вчителя-ігромайстера», «Вимоги до створення теки з музичним, навчальним, ігровим матеріалом», що несе в собі основи педагогічної майстерності вчителя. Здобувачам освіти пропонується написання творів рефлексивного спрямування: «Виховний потенціал музичної гри для дітей молодшого шкільного віку», «Моє покликання – ігромайстер», «Учитель НУШ як господар музично-ігрового поля», створення власного логотипа на тему: «Музична гра для школяра» де необхідно схематично та графічно відтворити своє уявлення про музичну гру та її місце в роботі з молодшими школярами. До поданого логотипу можуть запропонувати віршований супровід, наприклад: «Душа дитини гри чекає, бо в ній безмежність від думок. Чарівна мрія оживає, несе у дивний світ казок».

Готуючись до організації музично-ігрової діяльності з учнями, майбутні фахівці мають усвідомлювати актуальність використання музичних ігор у педагогічному процесі, що визначається в блоці «Основи музично-ігрового спілкування». Актуальним є цикл дискусій на теми: «На яких музичних зразках слід виховувати сучасну дитину?», що має складатися з таких блоків, як: «Народна музика як голос душі українського народу», «Як зацікавити дітей класичною музикою», «Естрадна музика у світлі наших уподобань», «Казковий світ музики з дитячого кіно» тощо. Після завершення циклу дискусій студенти упорядковують музичну фонотеку за наступними блоками: «Класична музика», «Народна музика», «Пісні для дітей молодшого шкільного віку» тощо. З погляду інтеграції освітнього процесу, варто розглянути використання музичних ігор на різних уроках початкової школи, запропонувавши теми: «Види музичних ігор із молодшими школярами на уроках природознавства», «Вимоги до професійної майстерності та компетентності вчителя для організації та проведення музичних ігор про природу», «Види мовних творчих завдань, імпровізацій та їх використання в різновидах музичної діяльності».

На технологічно-практичному етапі роботи майбутні фахівці мають готуватися до того, щоби залучати дітей в організаційно-педагогічні ігри типу: «Ігри-подорожі у світ природи», «Музична вікторина в позакласній виховній роботі», «Музично-літературний салон». Цікавою стає робота над матрицею музичної гри, де використовуються авторські прийоми «Подорож у світ мистецтва», «Діалог дослідників-музикантів», «Митці-інтегралі», поповнення змісту «Музична ігроскринька», підготовка до гри «Інтелектуальний меломан», яка має інтегрований зміст і має проходити в три тури, що дасть змогу майбутнім фахівцям усвідомлювати значення організації музично-ігрової діяльності в освітньому процесі школи [3, с. 16–20].

Оскільки в сучасній системі підготовки педагогів виникають суперечності, зокрема, між темпами приросту наукової інформації та відведеним часом на її опанування; між гіперінформаційним середовищем, яке сприяє знаходженню, копіюванню будь-якої інформації та неефективними способами її опрацювання, то перед учителем НУШ виникає проблема, що потребує компетентнісного підходу: «Як передати школярам великий обсяг навчальної інформації за умови незмінної тривалості навчання і без зниження вимог до якості знань?». І тут може стати в нагоді ігровий прийом «Хвилинка-цікавинка», «А чи знаєте ви...» - це п'ятихвилинне подання інформації про кількох митців на тему: «Цікаві факти з життя композиторів», «Історія написання музичного твору», «Трагічні та щасливі моменти в долі геніальних композиторів» тощо [5, с. 9]. Цікавим є авторський прийом «Музично-ігровий ярмарок», який полягає в презентації зібраного вчителем ігрового матеріалу (кросвордів, ребусів, тестів до навчального матеріалу тощо). Згодом учасники гри обмінюються інформацією, своїм матеріалом.

З метою розвитку науково-педагогічних інтересів до професійної діяльності, пов'язаної з організацією музично-ігрової діяльності в НУШ, здобувачам освіти пропонується тематика дослідницьких проектів, які вони можуть організувати разом зі своїми вихованцями, наприклад: «Микола Леонтович – геній української хорової музики», що був присвячений 145-й річниці від дня народження подільського композитора, автора всесвітньовідомого хорового твору «Щедрик». Зміст і

структура проекту - музично-ігрова подорож до віртуального музею М. Леонтовича за різними рубриками: «Музично-ігрові сходи», «Дослідники-музикознавці», «Екскурсоводи-митці», «Журналісти-репортери», «Креативні митці», «Кліпмейкери-інтегралі» з використанням ігрових прийомів «Інтелектуальний брейн-ринг знавців життя та творчості М. Леонтовича», «Музична вікторина», «Вгадай мелодію та розкажи про твір», «Музичний кубик-рубик», «Музично-ігровий ярмарок», «Музично-ігровий караван: інтегрований підхід». Отже, на технологічно-практичному етапі роботи найбільше уваги приділяється розвитку методичної вправності майбутніх учителів в контексті організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до освітньої роботи в НУШ.

На креативно-організаторському етапі роботи зі здобувачами освіти необхідно використовувати креативно-інтегрований підхід у процесі демонстрації власної музично-ігрової майстерності, розробки власних ідей авторських музичних ігор, шоу-програм, конкурсів, вікторин тощо. Важливим для здобувачів освіти є володіння прикладними творчими вміннями: малювати, співати, виразно читати, танцювати тощо. Відповідно до змісту роботи, варто використовувати зошит індивідуальної підготовки вчителя початкових класів до організації музично-ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку «Подорож до Країни музичних ігор» (автор Н. Мар'євич), де пропонуються ігрові прийоми: «Авторська новинка», «Ігровий компас»; алгоритми створення колажу улюблених пісень, створення «місточків-віршів», «речень-місточків», розробка сценарію гри – подорожі на тему «стежинами народних пісень», робота зі щоденником професійного самоаналізу, робота гуртка «Музично-ігровий театр» тощо [3, с. 3–37].

Пропонуємо структуру та короткий зміст матриці гри-подорожі «стежинами народних пісень», який можна організувати як з учнями початкової школи, так і з учнями старших класів, залежно від насичення програмового репертуару. Структура гри – подорожі насичена уявними зупинками, на яких учасники мають виконувати різні завдання навчального змісту, а саме: «Інтелектуальна розминка», «Юний музикознавець», «Музичний калейдоскоп», «Народні художники», «Кліпмейкери народної пісні», «Знавці рідного слова», «Пісенно-рослинна галявина», «Танцювальний майданчик», «Музично-ігровий карнавал народної пісні», демонстрація малюнків учнів до народних пісень, концертне виконання «віночку» українських пісень, масовий флешмоб на мотиви українських народних пісень, виконання структурних елементів матриці гри [3, с. 45].

Здобувачі освіти вчать творчо користуватися медіапростором (інформація мережі «Інтернет», «Вікіпедія», «Інтернет-сервіс», «Google документи», інтернет-сайти, диски тематики «Мистецтво», мультимедійні навчальні програми «Музичний клас», «Класична музика»), що свідчить про цифрову компетентність у роботі з додатками «sway.office.com», «Музичні дудли» (про Й. Баха, Л. Бетховена), «Робота зі звуком у програмі Audacity», робота у нотному редакторі «Musescore» тощо. Організуючи зі здобувачами освіти музично-ігрову діяльність на уроках мистецького циклу, необхідно створювати інформаційну графіку та інтерактивні малюнки, дотримуватися таких порад: використання зрозуміла візуальна мова; яскраві ілюстрації, великі піктограми, не перебільшувати кількість візуальних елементів та інформації; дотримуватись стилю і серйозності, стежити, щоб образи допомагали сприйняттю, а не заважали йому, візуальні образи мають підкріплювати текст, а не суперечити йому [14, с. 338].

З метою підвищення вмотивованості на організацію музично-ігрової діяльності придумувати прості танцювальні рухи до пісень програмового змісту («Пісня про зарядку», «Заспані личка» О. Янушкевич, «Патисон», «Киця-Киця» І. Білик), підбирати музичний супровід для проведення руханок, створювати флешмоби, хореографічні композиції, веселі розвивальні нейропсихологічні руханки («Булька», «Черепашка аха...», «Hare Dance», гімнастика для очей /Gymnastics for the eyes, руханка-танець «Cucumber Dance», танок з ведмедиком Чарлі, веселі дитячі пісні «Скік та скок», «Гусі потягусі», «Коліщатка, коліщатка і чарівний руль», математична руханка «Мушка лапки рахувала», нейропсихологічна гра «Роби як Лорі», «Майстерні руки» (повтори, якщо зможеш), дихальна гімнастика «Релаксація», пальчикова гімнастика-гра «Метелик», руханка танець «Marshmallow Dance», «Привіт, привіт» тощо.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Етапи мистецької підготовки здобувачів вищої освіти до організації музичної діяльності з учнями в умовах освітнього процесу КЗВО «БГПК ім. М. Грушевського» – це цілісний емоційно-психологічний та змістово-методичний процес освіти, що об'єднує налаштованість майбутнього педагога на організацію музично-ігрової діяльності (емоційно-естетична спрямованість діяльності

вчителя), засвоєння системи мистецько-педагогічних знань (його когнітивно-мистецька обізнаність) і формування вмінь організації музично-ігрової діяльності (креативно-методична вмілість), оцінки її результативності в розв'язанні завдань музично-естетичного виховання молодших школярів (рефлексивно-оцінна активність), рівень сформованості яких зумовлюється професійно-педагогічними та музикальними здібностями, що відповідає вимогам реалізації концепції НУШ.

Таку особистісну та фахову готовність майбутніх спеціалістів мають забезпечити заклади вищої педагогічної освіти шляхом проходження ними різноманітних видів педагогічної практики. Надалі наші дослідження будуть присвячені поглибленню цього питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мар'євич Н. К. Музичні ігри в початковій школі : методичний посібник. Вінниця-Бар, 2011. 120 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=XegLOnwAAAAJ&citation_for_view=XegLOnwAAAAJ:W7OEmFMylHYC.
2. Мар'євич Н. К. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2015. 23 с. URL: <https://vspu.edu.ua/science/dis/a2.pdf>.
3. Мар'євич Н. К. Подорож до країни музичних ігор : зошит індивідуальної підготовки майбутнього вчителя до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів. Бар : РВВ БГПК ім. М. Грушевського, 2017. 64 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=XegLOnwAAAAJ&citation_for_view=XegLOnwAAAAJ:5nxA0vEk-isC.
4. Мороз М. О. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів музики. *Нові технології навчання* : зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 94. С. 238–243. URL: https://drive.google.com/file/d/1enknb3yJHr9rh_P18aAzR3JD251x6Nli/view.
5. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>.
6. Про вищу освіту : Закон України від 28.05.2023 р. №1556–VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
7. Самборська О. Д., Савчук П. Н. Досвід втілення елементів дуальної освіти у наскрізній педагогічній практиці студентів закладу фахової передвищої освіти. *Проблеми освіти*: зб. наук. праць. Електронне видання ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2023. Вип. 1 (98). С. 245–263. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-98.2023>.
8. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти. Київ : СПД «Щудзинович Т. І.», 2007. 204 с.
9. Садовенко С. М. Ти, малий, скажи малому... : музична логоритміка. Київ: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 128 с. URL: https://osvitaua.com/sw_press/shop/books-shop/books-shop-dnz/54-2/.
10. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори. Київ: Освіта, 1996. 304 с. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/Rusova_S_Nova_shkola.pdf
11. Тарасенко Г. С. Роль гносеологічної функції мистецтва в професійній підготовці вчителя початкових класів. *Сучасні інформаційні технології навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2009. Вип. 21. С. 527–531. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/121/116>.
12. Черкасов В. Ф. Періодизація музично-педагогічної освіти України в умовах наближення до європейських і світових стандартів. *Мистецтво та освіта* : наук.-метод. журн. 2021. 3 (101). С. 7–12. URL: <https://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/36>.
13. Marievych N., Kuziv M., Doroshenko T., Aliksiichuk O., Borysova T., & Fedorchuk V. Training future primary school teachers to organize game-based music activities. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. 14(1). P. 15–31. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/505>.
14. Marievych N., Nesterovych B., Turchyn T., Kryvosheya T., Shyshova O., & Nadon V. Management of the Play Activity of Primary Schoolchildren. A Critical Look at Ukrainian Trends from the Point of View of International Experience. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. 14(1Sup1.), P. 328–348. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/554>.

15. Samodumska O., Zarishniak I., Tarasenko H., Buchatska S., Budas I., Tregubenko I. Gamification in non-formal adult educational practices. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*; 2022. Vol. 14, Issue 2, P. 156–176. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/4873>.

REFERENCES

1. Marievych N. K. Muzychni ihry v pochatkovii shkoli : metodychnyi posibnyk. Vinnytsia-Bar, 2011. 120 p. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=XegLOnwAAAAJ&citation_for_view=XegLOnwAAAAJ:W7OEmFMylHYC. [in Ukrainian].
2. Marievych N. K. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do orhanizatsii muzychno-ihrovoi diialnosti molodshykh shkoliariv : avtoreferat dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Vinnytsia, 2015. 23 p. URL: <https://vspu.edu.ua/science/dis/a2.pdf>. [in Ukrainian].
3. Marievych N. K. Podorozh do krainy muzychnykh ihor : zoshyt individualnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia do orhanizatsii muzychno-ihrovoi diialnosti molodshykh shkoliariv. Bar : RVV BHPK im. M. Hrushevskoho, 2017. 64 p. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=XegLOnwAAAAJ&citation_for_view=XegLOnwAAAAJ:5nxA0vEk-isC. [in Ukrainian].
4. Moroz M. O. Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky. *Novi tekhnologii navchannia : zbirnyk nauk. pr. DNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity»*. Kyiv, 2020. Vyp. 94. P. 238–243. URL: https://drive.google.com/file/d/1enkn3yJHr9rh_P18aAzR3JD251x6Nli/view. [in Ukrainian].
5. Nova ukrainska shkola : poradnyk dlia vchytelia/za zah. red. N. M. Bibik. Kyiv: Litera LTD, 2018. 160 p. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Novyny/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>. [in Ukrainian].
6. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 28.05.2023 r. №1556–VII. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2014. № 37–38. St. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. [in Ukrainian].
7. Samborska O. D., Savchuk P. N. Dosvid vtilennia elementiv dualnoi osvity u naskriznii pedahohichnii praktytsi studentiv zakladu fakhovoi peredvyshchoi osvity. *Problemy osvity: zbirnyk nauk. pr. Elektronne vydannia DNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity»*. Kyiv, 2023. Vyp.1 (98). P. 245–263. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-98.2023>. [in Ukrainian].
8. Savchenko O. Ya. Vykhovnyi potentsial pochatkovoï osvity. Kyiv : SPD «Tsudzynovych T. I.», 2007. 204 p. [in Ukrainian].
9. Sadovenko S. M. Ty, maliy, skazhy malomu... : muzychna lohorytmika. Kyiv: Redaktsii hazet z doshkilnoi ta pochatkovoï osvity, 2013. 128 p. URL: https://osvitaua.com/sw_press/shop/books-shop/books-shop-dnz/54-2/. [in Ukrainian].
10. Rusova S. F. Vybrani pedahohichni tvory. Kyiv: Osvita, 1996. 304 p. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/Rusova_S_Nova_shkola.pdf. [in Ukrainian].
11. Tarasenko H. S. Rol hnoseolohichnoi funktsii mystetstva v profesiinii pidhotovtsi vchytelia pochatkovykh klasiv. *Suchasni informatsiini tekhnologii navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv : metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Kyiv-Vinnytsia : DOV “Vinnytsia”, 2009. Vyp. 21. P. 527–531. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/121/116>. [in Ukrainian].
12. Cherkasov V. F. Periodyzatsiia muzychno-pedahohichnoi osvity Ukrainy v umovakh nablyzhennia do yevropeiskykh i svitovykh standartiv. *Mystetstvo ta osvita : naukoivo-metodychnyi zhurnal*. 2021. 3 (101). P. 7–12. URL: <https://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/36>. [in Ukrainian].
13. Marievych N., Kuziv M., Doroshenko T., Aliksiichuk O., Borysova T., & Fedorchuk V. Training future primary school teachers to organize game-based music activities. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. 14(1). P. 15–31. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/505>. [in English].
14. Marievych N., Nesterovych B., Turchyn T., Kryvosheya T., Shyshova O., & Nadon V. Management of the Play Activity of Primary Schoolchildren. A Critical Look at Ukrainian Trends from the Point of View of International Experience. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. 14(1Sup1). P. 328–348. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/554>. [in English].
15. Samodumska O., Zarishniak I., Tarasenko H., Buchatska S., Budas I., Tregubenko I. Gamification in non-formal adult educational practices. *Revista Românească pentru Educație*

Multidimensională; 2022. Volume 14, Issue 2. P. 156–176. URL:
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/4873>. [in English].

Матеріал надійшов до редакції 25.08.2023